

Till kommunfullmäktige i
Enköpings kommun
Org. nr 212000-0282

Revisorernas redogörelse för 2023 års granskningar

Granskning av delårsrapport per den 31 augusti

Revisorerna har i november 2023 lämnat ett särskilt utlåtande över kommunens delårsrapport per den 31 augusti 2023.

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att den bifogade delårsrapportens resultaträkning, balansräkning, den översiktliga beskrivningen av kommunens drift- och investeringsverksamhet samt noter inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med LKBR.

Revisorernas samlade bedömning är följande:

- Resultatet i delårsrapporten är delvis förenligt med de finansiella mål som fullmäktige beslutat om.
- Utifrån den information som lämnats i delårsrapporten anser vi det svårt att bedöma huruvida måluppfyllelsen av verksamhetsmålen är förenliga med de av fullmäktige fastställda målen. Detta utifrån att det endast är ett fåtal indikatorer som följs upp.
- Resultatet i delårsrapporten visar att balanskravet kommer att uppfyllas.

Granskning av årsredovisning 2023

Vi bedömer att årsredovisningen 2023 redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Baserat på vår granskning har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att förvaltningsberättelsen, driftredovisningen, investeringsredovisningen och den sammanställda redovisningen inte är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans och kommunen har inga underskott från tidigare år att återställa.

Vi bedömer vidare att årsredovisningen i allt väsentligt uppfyller kraven på rättvisande räkenskaper och är upprättad enligt god redovisningssed.

Årets resultat (exkl. exploateringsvinster och gatukostnadsersättningar) är positivt och uppgår till 35 mnkr. Resultatet innebär en positiv avvikelse med 11 mnkr jämfört med det finansiella målet för år 2023.

Granskning av god ekonomisk hushållning 2023

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. Detta då de finansiella målen för 2023 bedöms som uppfyllda.

Vi bedömer att årets resultat är delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2023. Av 20 verksamhetsmål bedöms 8 mål vara uppfyllda och 11 mål bedöms delvis uppfyllda samt ett mål ej uppfyllt.

Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende god ekonomisk hushållning för år 2023.

Grundläggande granskning – styrelsens och nämndernas ansvarsutövande

En översiktlig granskning har skett i syfte att bedöma om kommunstyrelsen och nämndernas förvaltning har skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll. Granskningen har dokumenterats i en särskild rapport som biläggs revisionsberättelsen. Sammantaget är bedömningen att kommunen har ett system för styrning, uppföljning och kontroll som omfattar samtliga nämnder.

Vi bedömer sammantaget att kommunstyrelse och nämnder inte helt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Kommunstyrelsen, socialnämnden och valnämnden bedömer vi har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och ekonomiskt tillfredsställande sätt.

Upplevelsénämnden bedömer vi har bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt men inte helt ändamålsenligt.

Miljö- och bygglovsnämnden bedömer vi inte helt bedrivit verksamheten på ett ekonomiskt tillfredsställande sätt. Vi kan inte bedöma om nämnden bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt utifrån att det saknas bedömning av nämndens måluppfyllande för år 2023.

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, vård- och omsorgsnämnden samt tekniska nämnden har inte bedrivit verksamheten på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden samt tekniska nämnden bedöms inte helt ha bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt sätt. Vård- och omsorgsnämnden kan vi inte bedöma utifrån att det saknas bedömning av nämndens mål som fastställs i årsplan för år 2023.

Vård- och omsorgsnämnden har för år 2023 budgeterat en justeringspost på 24 mnkr vilken avser ”ej specificerade besparingar”. Denna post framgår ej i nämndens årsplan med budget 2023, utan nämnden har uppmärksammat denna först i samband med delårsrapporten per augusti. I delårsrapporten framgår; *Förutom det ökade vårdbehovet har förvaltningen i arbetet med delåret konstaterat att 24 miljoner kronor mer i kostnader än vad vård- och omsorgsnämnden hade i sin budgetram lagts ut på verksamheterna. Vi utreder varför vi inte uppmärksammade detta i arbetet med den första rapporten vi gjorde för året.* Vi revisorer riktar skarp kritik mot vård- och omsorgsnämnden samt även kritik mot kommunstyrelsen. Detta med anledning av den budgetmiss som uppmärksammats av nämnden först i samband med delårsrapporten per augusti. Vi ser det som allvarligt att detta inte har fångats upp i tidigare under året i nämndens eller kommunstyrelsens ekonomiska uppföljning. Konsekvensen av detta är bl.a. att tillräckliga åtgärder ej vidtagits för en ekonomi i balans.

Granskning av arbetet med att få individer som uppbär ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsinsatser

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden *inte helt* har säkerställt en ändamålsenlig process som leder till att individer som uppbär ekonomiskt bistånd får tillgång till arbetsmarknadsinsatser som kan leda till egen försörjning.

Vår bedömning grundar sig i huvudsak på att det inte finns några dokumenterade rutiner för hur anvisning till arbetsmarknadsinsatser ska gå till samt att det saknas dokumenterade rutiner avseende ledningssystemet för systematiskt kvalitetsarbete. Vi saknar vidare lokalt upprättade rutiner som tydliggör hur ofta och på vilket sätt den individuella uppföljningen skall gå till för insatser enligt 4 kap 4 § SoL. Uppföljningarna bedöms inte vara helt systematiska och/eller strukturerade.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden:

- att socialnämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden säkerställer att det finns upprättade rutiner för hur anvisning till arbetsmarknadsinsatser går till.
- att socialnämnden och utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden säkerställer en samverkan mellan försörjningsstöd och Jobbcentrum i syfte att i högre grad uppnå fungerande flöden för individer att komma till arbetsmarknadsinsatser.
- att socialnämnden säkerställer att det finns rutiner som tydliggör hur ofta och på vilket sätt den individuella uppföljningen skall gå till för insatser enligt 4 kap 4 § SoL.

Granskning av detaljplaneprocessen

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen *inte helt* bedriver en tillräcklig styrning, kontroll och uppföljning av kommunens detaljplaneprocess för att tillgodose behovet av tomtmark för bostäder för olika upplåtelseformer och verksamhetslokaler (ex förskolor och skolor) samt behovet av industrimark/verksamhetstomter för nyetablering och utveckling av företag.

Vår bedömning grundar sig i huvudsak på att det finns stödjande dokument, rutiner och till viss del även systemstöd som ger förutsättningar för att framtagande av detaljplaner ska följa den process som beskrivs av Boverket och som är förenlig med gällande lagstiftning. Enköping kommuns har vidare relativt goda resultat för effektivitet i produktion av detaljplaner jämfört med liknande kommuner. Vi konstaterar dock att kommunen inte följer några nyckeltal avseende effektivitet och rättssäkerhet i detaljplaneprocessen eller för nöjda kunder.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställa att arbetet med ny översiktsplan slutförs och att i anslutning till det se över behov att ytterligare tydliggöra den strategiska styrningen av kommunens planverksamhet.
- Se över behovet av att upprätta och fastställa kriterier för prioritering av planuppdrag.

- Se över behovet (med beaktande av rådande konjunktur samt pågående översyn av samhällsbyggnadsprocessen) att tillsätta ytterligare resurser för att stärka upp kommunens detaljplaneprocess.
- Se över behovet att genomföra så kallade nöjd kund undersökningar med exploatörer avseende kommunens detaljplaneprocess.

Granskning av lokalförsörjningsprocessen

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunen *inte helt* bedriver en tillräcklig styrning och kontroll för att säkerställa en ändamålsenlig lokalförsörjning.

Vår bedömning grundar sig på att det finns ett antal styrande dokument som berör ansvarsfördelning och befogenheter, däremot har det vid intervjuer framkommit ett behov av att se över dessa för att säkerställa att dessa avspeglar den rådande organisationen och ansvarsfördelningen. Vi noterar dock att det saknas styrande principer och fastställda prioriteringsordningar i styrdokumentet vilket skulle kunna underlätta säkerställandet av långsiktig planering och god ekonomisk hushållning av kommunens verksamhetslokaler. Vi noterar även att lokalbanken saknar rekommendationer avseende fastighetsobjekten.

Bedömningen grundar sig vidare på att det i lokalförsörjningsplanen sker en långsiktig planering av nämndernas lokalbehov utifrån beslutade lokalbehovsplaner, däremot har det framkommit i intervjuer att flera av dessa inte har reviderats senaste året samt att det finns brister i blanketten för anmälan om lokalbehov samt gällande kommunens hyresmodell och i de underlag som används för att bedöma driftsbudgeten.

Vidare noterar vi att det vid intervjuer framkommit att det finnas behov av att säkerställa att årshjulet följs avseende när under året som verksamheter får lämna in underlag till investeringsplaneringen, vilket är en viktig del i planeringsarbetet. Bedömningen grundar sig även på att det vid intervjuer har framkommit att det finns en viss eftersläpning i lokalförsörjningsprocessen. Detta uppges påverka utrymmet för att hantera akuta behov inom den ordinarie processen. Bedömningen grundar sig på att det finns samverkansformer inom kommunens lokalförsörjningsprocess, dock finns ett behov av att vidareutveckla samverkan samt förståelsen för de olika verksamheternas behov och ansvar men även kommunens sammanlagda behov.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Verka för att nämndernas ansvar för lokalförsörjningsprocessen tydliggörs i reglementen för att förtydliga att samtliga nämnder ska bidra till att lokalförsörjningen planeras i samverkan och att koncernnyttan maximeras.
- Komplettera policyn för lokalförsörjningen med vägledande principer/strategier som underlättar det övergripande arbetet med lokalförsörjning och säkerställer goda förutsättningar för långsiktig planering och god ekonomisk hushållning av kommunens verksamhetslokaler.
- För att säkerställa koncernnyttan och skapa samsyn kring prioriterade åtgärder bör den kommungemensamma lokalförsörjningsplanen vara politiskt fastställd.

- Tillse att styrdokumentet revideras i syfte att tydliggöra rådande organisation med lokalförsörjningsstrateg placerad under samhällsbyggnadsförvaltningen.
- Överväg att införa risk- och konsekvensanalyser som ett avsnitt i blanketten för anmälan om lokalbehov, samt en bedömning av föreslagen investerings effekt på driftkostnaden på både kort och lång sikt.
- Stärk och tydliggör kopplingen mellan lokalförsörjningsprocessen och budget- och investeringsprocessen.
- För att få en heltäckande bild över det samlande investeringsbehovet bör lokalförsörjningsplanen kompletteras med förslag på prioriterat fastighetsunderhåll (planerat underhåll och reinvesteringar) och kostnader under de närmaste 10 åren, planerade köp/sälj, avveckling, in- och uthyrningar av fastigheter samt en redovisning av lokalbanken med rekommendationer avseende de ingående fastighetsobjekten.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden:

- Komplettera lokalbehovsplanen med förslag till prioriterade lokalbehov samt konsekvensbeskrivningar av hur prioriterade lokalbehov kommer att påverka lokalernas användare och verksamheten.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till vård- och omsorgsnämnden:

- Komplettera lokalbehovsplanen med förslag till prioriterade lokalbehov samt konsekvensbeskrivningar av hur prioriterade lokalbehov kommer att påverka lokalernas användare/brukare och verksamheten.

Granskning av exploateringsverksamheten

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunen *inte helt* säkerställt en ändamålsenlig planering av framtida exploateringsverksamhet med utgångspunkt i uppsatta mål för befolkningsutvecklingen och med koppling till långsiktig finansiell analys.

Vi revisorer har i granskningen noterat ett flertal brister. Det saknas en tydlig plan för genomförande kopplat till översiktsplan och bostadsförsörjningsprogrammet. Kommunen saknar för närvarande även en markstrategi, vilket är av särskild betydelse med tanke på kommunens begränsade tillgång till egenägd mark, men det pågår ett arbete med att ta fram en sådan, vilket är positivt. Markstrategin bör innehålla riktlinjer för markförsäljning och upplåtelse.

Vi saknar vidare kontroller i kommunstyrelsens interna kontrollplan som säkerställer att kommuninterna styrdokument och överenskommelser följs. Den översiktliga genomgången av exempelvis riktlinjer för markanvisningar och exploateringsavtal visar att det genomgående framgår vem (organ) som fastställt dokumentet och när det har fastställts. Det framgår dock inte vilken funktion som ansvarar för revidering och hur lång tid dokumentet gäller. Det framgår inte heller vilken enhet/organisation som är dokumentansvarig. Med hänsyn till detta är vår bedömning att kommunstyrelsen inte har tillräcklig kontroll över det samlade antalet styrdokument. Vi saknar vidare en löpande avstämning/uppföljning och återrapportering av respektive exploateringsprojekt i kommunen. Slutredovisningar görs, men de görs inte gentemot en specifik budget, och det finns ingen kravspecifikation för sådana slutredovisningar.

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Säkerställ att arbetet med att utveckla och dokumentera exploateringsprocessen kommer i mål.
- Ta fram en genomförandeplan innehållande aktiviteter och åtgärder som behövs för att nå såväl översiktsplanens mål som bostadsförsörjningsprogrammet.
- För att stärka och möjliggöra Enköpings framtida utveckling tillse att pågående arbete med att ta fram en markstrategi kommer i mål.
- Komplettera gällande riktlinjer och policydokument med rutiner för en årlig aktualitetsprövning för att kunna säkerställa att riktlinjerna hålls à jour. Aktualitetsprövningen bör företrädesvis initieras och dokumenteras av kommunledningsförvaltningen.
- Upprätta dokumenterade rutiner för att kontinuerligt kommunicera ut i organisationen att nya styrdokument har antagits, reviderats eller utrangerats.
- Tillse att riktlinjerna för styrdokument kompletteras med rutiner för systematisk uppföljning av efterlevnaden av de olika dokumenttyperna. Rutinerna bör exempelvis omfatta formerna för uppföljning vad gäller exempelvis metod, innehåll och rapportering.
- Etablera rutiner för uppföljning av färdigställda exploateringsprojekt när det gäller ekonomiskt utfall såväl som tekniska och funktionella effekter.

Förteckning över bilagor

Granskningsrapporter från lekmannarevisorerna i de kommunala företagen

- Enköpings kommuns moderbolag AB
- AB Enköpings Hyresbostäder
- ENA Energi AB

Sakkunnigas rapporter

- Sakkunniga bitrådets yttrande över årsredovisning 2023
- Sakkunniga bitrådets yttrande över delårsrapport 2023
- Granskning av god ekonomisk hushållning 2023
- Grundläggande granskning 2023 – styrelsens och nämndernas ansvarsutövande
- Granskning av arbetet med att få individer som uppbär ekonomiskt bistånd till arbetsmarknadsinsatser
- Granskning av exploateringsprocessen
- Granskning av detaljplaneprocessen
- Granskning av lokalförsörjningsprocessen